

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
 в Австро-Угорщині: на цілий рік 18 кор.,
 на пів року 8 кор., на чверть року
 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
 в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
 року 4 карб.
 в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
 на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“
 на цілий рік 18 кор. (агл. 9 рублів або 34 фр.)
 а на пів року 9 кор., агл. 4·50 р., або 17 фр.

Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить щодо середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністр. і експедиція
 „Буковини“
 в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
 Ч. телефону 176.
 Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.
Оголошення приймає ся по 20 сot. від
 стрічки „Надіслане“ по 40 сot. від стрічки.
 При частіших замовленнях відповідний робіт.
 Рекламації неопечатані вільно від порта.
 Рукописи звертає редакція лише за попе-
 реднім застереженем і за участием надлеж-
 тості поштової.
 В справах редакційних можна устно по-
 розумівати ся що дні від 9—10 рано і 2—3
 по пол. крім неділі і свят.

Румунська революція і рускі землі.

Не можна дивуватись, що рівночасно майже із вершиною віткою про аграрну революцію в Румунії, часописи австрійські заговорили про те, чи заворушення румунські не передуть до Австро-Угорщини, головно до Буковини і східної Галичини. В одній із останніх числах віденської „Zeit“ находимо навіть осібну статтю присвячену цій справі. Добавуючи в заворушенні румунських передовісім аграрний підклад, здаючи собі справу із всего ліхого положення мужиків на землях руских, мусимо прийти до переконання, що і тут віднесени аграрні е уже прикі. І тут на Буковині діється ся неодна криєда мужика, і відсі втікає наш народ за море або в надто великий скількості йде на далекі зарібки, бо на свої землі вижити не годен. На діях дістали ми допись із одного села з волинською скаргою на заряд дібр редітівного фонду, який відбирає її спекулянтам земельним. І у нас землі чим раз більше дробить ся, ціна землі йде неприродно в гору; а зарібкова плата тут і там дуже неточна, дуже мала. Розуміється, що далеко нам ще, на щастя, до румунських відносин, до румунських труєтів. Там справді поневолені мужиків дійшло до еграшних границь. Як доносить „Viața românească“, в З округах північної Молдавії, де якраз почалися заворушення, 80 проц. мужиків не має жадної скотини, діти і немічні мужиків не бачать молока а смертність дітей із 50 року життя виносить там 40—50 проц. За винесені одної фальчі платити ся там 100 до 140 франків або, що гірше, треба сю заплату відробити, що знов виходить, як подає „L'independance Roumaine“, на те, що за одну фальчу треба обробити посередині аж 6 фальч. За пасовиско платити там 30 до 40 франків від штуки, навіть від поєння гусій беруть там від мужиків 5 центимін від штуки. Мужик румунський — globae adscriptus аж до 1916 р. — До такого загальногого визиску й гора у нас, на щастя, далеко. А все таки і на Буковині, а головно в поневолені штахтою, східній Галичині — треба як найскоріше заошківувати ся аграрними відносинами, треба подбати про недобро мужицьку завчасні і то щиро та енергічно. Краєве і державне законодавство мусить як найскоріше заняти ся нашим питаням аграрним — а для всіх щирих прихильників народу отворяється ся тут широке поле праці. Поки що не грозить нам небезпека. Заворушення румунські, які впрочім несують ся в глиб краю, чим раз далі від нас, — не відбили ся у нас трівожним гомоном. Мимо-всего однак заворушення румунські пригадують

нам всею свою грозою ті обовязки, які мусить сповінити згідом народу держава, і головні народні сторонництва. Держава в інтересі ладу і гаранди мусить дбати про добробуд мужиків, а проводірі народу мусить сповінити скоро всю, що веде народ до економічного гаранду і до просвітви. Дешевий, легкий кредит, мудра парцеляція, урегульоване наемної і зарібкової плати, посередництво в набуванню землі для мужиків, обезпечене мужиків на старість, наука рациональної господарки і зворот до господарського про-мислу (спілки молочарок, овочеві і т. д.) — а відтак просвічуване працюючого народу, отсе ті мінімальні потреби, які в теперішній хвилі висуваються ся на перший план. Зазначити тут треба, що як-раз праця нашого пр. народного сторонництва в напрямі економічного подвигнення і політичного освідомлення працюючого руского люду, відвертає від всіх грізну небезпеку трагічних катаклизмів. Се одно. А друге: в інтересі спокою мусить вісті поступові елементи виступити проти всякої кривиди мужицької, проти всякої визиску мужиків, бо лиш в той спосіб ніколи не буде могла виявитися йдея нагла, нерозумна відпорна сила селянська із тою всюкою брутальністю, з якою мусить лучити ся почуте кривди в заворушеній темній масі.

Тої відпорної сили настригли ся тепер найбільше галицькі шляхтичі польські. Псевдodemократичне „Słowo Polskie“, загадавши пліговано про всеукраїнську ідею, заговорило, що заворушення румунські готові перейти і до Русинів в Австро-Угорщині. Розуміється, що польська часопись бачить небезпеку сю лише в тім, що і на Буковині і в Галичині є побіг Русинів Жиди. Виступаємо проти всіх кривидників народу, отже і проти Жидівських, але як раз в тій спекуляції „Słowa Polskiego“ видимо ясно, як то радо хотіла бы Польща генцю антижидівською відвернути увагу нашого люду від кривидників наших: контушових. Си спекуляція — дуже погана і дуже недотепна. Буковинські Жиди в політиці йдуть разом з Русинами а розумієте суспільної справедливості у одніх і других певно стане на сторожі справедливого ладу й супокою. Донесене „Czern. Allg. Ztg.“ о антижидівській довірочній нараді руских учителів в Лужанах, як се ми на місці сконстатували, є очевидною брехнею, а позатим воно надто съмішне і тендіційне. Одналиш думка насувається ся нам при згадці про румунську революцію: найбільше може тривожитися повинні якраз політичні верховоди польські в Галичині! Їх акція проти всіго руского народу спровоцувала відохту в Галичині! Шалена їх безоглядність веде до страшної бурі. Се певно! А коли так, то чи добре робить тамошні

Жиди, що проти своїх інтересів йдуть все в політиці із галасими потентатами, хоч живуть між покривдженням руским народом?

Передвиборчі вісти.

З кіцманського округа.

Віче в Топорівцях. В неділю, дня 24. с. м. відбулося в Топорівцях величаве передвиборче віче. На ньому зібралося 4000 виборців, між тими богато із поблизуких громад: Раранче, Жучка, Рогізна та Чорнавка. Піднести годяться також численну присутність учительства. Віче відбулося на толоці коло громадської канцелярії під голим небом. По 1. годині по пол. явилися гости патріоти: віцемаршалом красвій п. др С. Смаль-Стоцький, кандидат на посла до ради державної радник суду п. Ілля Семака із Кіцмана і радник суду п. Цурковський із Садагури. Віче отворив короткою промовою голова місцевого передвиборчого комітету п. Йосиф Фішер, якого збори вибрали на председателя а. п. п. Петра Геліча та Костя Двірничука на заступників; секретарем збору вибрано надучителя Ст. Неделка. Перший промовив на вічу п. Цурковський, начальник суду повітового в Садагури. В довгій промові висказав він, що богато дотеперішніх установ дотично хліборобського стану конечно треба реформувати, аби той же стан міг осягнути пішшу будущість. Задачею послів є, всюко силою домагатися ся того реформування. Далі повітав бесідник всіх присутніх і висказав свою радість, що в так величавім числі явилися виборці на вічу! Другий бесідник п. др Ст. Смаль-Стоцький подякував громаді за величавий прийом та передав їй привіт від посла п. Николая Василька, який із за вільних причин мусить відходити до Відня, тому не міг на віче прибути. Бесідник говорив далі про організацію руского народу і про користь, яку народ з тої організації вже до тепер осягнув; при неутомимій праці всіх мірозданих чинників а іменно послів, руский народ мусить добити ся того поважного становиска між іншими народами, котре ему із за великого числа належить ся. Один із тих неутомимій діячів є також п. Ілля Семака, якого „Національна Рада“ припоручила вибрати на посла до ради державної. — Тепер промовляв сам кандидат п. Семака. Майже в одногодиній бесіді пояснив він свою програму і заявив, що буде яко посод широ для свого народу працювати. Потім забрав п. др Смаль-Стоцький ще раз слово, обговорював та-

Михайло Жук. **В осінню ніч.**
(Фрагмент).

Там, де кінчаеться місто *, де під ногами пісок, як кучугури свігу землю; там, де червоніють в осені лози, — стоять жовта глинана скеля. Коли зайти туди у день і поглинути на скелю, то можна побачити цілий ряд землянок, що притулili ся, як гнізда, до рудого боку. Ті гнізда кріті землею і тому на дахах вільно ростуть буряни; маленькі вікна дивляться ся піділпувато, але цілий вигляд землянок добродушний, залишений і дрібненький-дрібненький. Перед землянками невеличка, витягнута в лінію, площичка, котра і є дворищем для кольонії. Щоб трапити до землянок, то треба зйті в ярок, перейти кладкою через невеличкий струмочок, а тоді вже можна стежечка покаже дорогу. У ярку (з боку кольонії) ростуть акації, а на нім бощі — буряни та лози. — Таку частину съвіта несідали — старці, або найбідніші елементи городянських робітників.

Лівий вигляд мала кольонія у теплі, погідні, літні вечори. Над городом блищав ся блідий не повітря місяць, а небо було спокійне, тепло і глибоко — сине...

Яркі дихав прохолодок, а лози, як закохані, тихе ся шептали ся між собою. Іноді промінь місяця, як сонячну рукою, трапляв на шибку в малім віконці і воно тоді прочуряло ся, осміхало ся і дивило ся на другий бік яру...

Богато спогадів, богато чогось минулого, казкового оповідала ся цяточка! Лиш в осені було тут страшно і сумно. За скельою, де починають ся на богато верст степи, йшла на че велика вода без урини, без кінця і краю... В ярку в таий час діялось щось

невимовне: Наче сюди зібгали ся люди й худоба, наче їх замкнули в сім місці і хочуть потопити, а вони виють, а вони клянуть і, як грізni буруни, кидають ся з кутка в куток. Навіть коли в землянці тепло, та коли родина повечеряла сьогодня і спить, а як за-звонить шибка у вікні, як застогне, завис ярок, то неодмінно хтось прокинеться, перехрестить ся і за-криє голову тим, що лише трапить ся під руку.

В землянках, як було сказано, жили старці та бідніші робітники. Про старців казати не має чого, бо звісно з чого вони живуть, а про других також не богато оповідати. Чоловіки працюють а жінки літом на „мойках“, миють вовну. Дівчі працюють на „перегрузках“, перегружуючи на баржі хліб, то за підвалинників, то заношників. Зимою ж йдуть у казенні плавні по комиші. Не легка та робота йти в комиш! Треба встати ще темно, брати у руки саночки, різак, і переходити через річку у плавні; треба до съвіту набити комиш, щоб віхто не бачив (бо у плавніх казеній об'їнки, що скіймані віддають під суд); треба постоїти ще на базарі, поки продаш. А буває, що подує низовий вітер, паджено воду, поробить на берегах полі, вода та за ніч підмерзне і треба бresti по кольно по подвійній помості. В подертих чоботах повно холодної води і не раз кляне такий „робітник“ свою долю. Буває, що наскоче об'їнка і не тільки комиш, а й саночки відає сердечний та тікає; тікає він нехоче, бо в хаті чекає голод і холод.

Минають місяці і довгі літа, молоде покоління виростає на зміну старому, старі комиші змінюють нові, тільки біда могутна панує з давніх давен і не видко їх кінця... Як повітре облягає вона більшину людей, як повітре дістаеться вона у груди, а там — повний простір її влади, її безглаздім бажанням.

Був останній місяць осіні. Небо ще з рана прокинулось хмурне і невеселе; хмари бігли низько над землею — вовкі, зтурбовані, готові що хвилі розридати ся. Коли на місцькій ратуші, що була подібна на млинок до кави, пробила третя, то тоді як дрібна курава, засів дощі. Коло четвертої добре стемніло ся; заблищало привидами по вулицях електричне, як молоко, і нафтovе, як заплакані очі, съвітло. Чи тому, що промінь заходячого сонця добув ся спози цілої маси хмар, але повітре зробилось каламутне, жовтястого коліру, як вода на весні! І справді здавало ся, що місто все глибше і глибше сідало на дно невідомого озера. Ось уже погинули контури будинків, ось погубились вулиці і лиши съвітла з колесом съвіти борола ся з грізним ворогом. На головній вулиці, біля ресторану з величкими вікнами, зупинилася старчиха Варка (з кольонії) і дивить ся в середину. Ніколи їй так боляче не було, коли вона дивила ся на панів; ніколи вона так в душі не нарикала, як сьогодні. І тільки не було; вона послала свій зір в середину, а тут на вулиці лішила щось невдоволене, щось нарикаче. Рука, якою вона міцно держала кінці хваруха, де було трохи картоплі, — руки і не було.... Другою ж як обтирала губи від дощу, так і лишила її на бороді. „Ах кляти, як їй там тепло та весело!..“ і голова сама похитнула ся кілька разів. Ось несе жвава фігура до тих, що сидять біля вікна, а їх двое, на підноші тарілку, а там картопля і печене масло. З тарілки йде в гору легка пара і наче вильмахаеться ся, і наче промовляє: фу, фу!... А вони і уваги не звертають: один колупає в роті, а другий, що з блискучою лисиною, читає газету. Фігура ставляє на столі тарілку, жваве віддається ся, а за хвилі вертається з пляшкою і з вузькою високою шклянкою. Пан, не ханаючись, кладе газету, розгортає біду, як свіг, хустку і затикає її за-

перше виборче право, відніс ся в своїй бесіді також до присутніх Жидів і Поляків з желанем, аби при виборах на посла до ради державної ішли з Русинами рука в руку і були собі і на далі добрими сусідами. На його запитане, чи збори кандидатуру п. Іллю Семаки приймають, заявили одноголосно всі, що будуть при виборі лише на п. Іллю Семаку голосувати. Промовляло ще кілька місцевих і позамісцевих селян і аж коло 5. годин по пол. закінчив председатель збори подякою за так численну участі і взірцеве заховане, котре безперечно було найбільшим доказом, що і селяни знали відтірати одну з своїх найважливіших нарад чесно і поважно! По вічі запросив п. Фішер гості і весь місцевий передвиборчий комітет на обід. — Участник.

Заставнечий округ.

В неділю 24. с. м. відбулися в Кулівцях передвиборчі збори під проводом п. Івана Бойчука, на яких кандидат п. Лукашевич виголосив свою програму бесіду. На внесене селянином Василем Унігурином і пароха Боканча, принято однодушно кандидатуру п. Лукашевича, а також ухвалено одноголосно ось таку резолюцію: „Зібрані на передвиборчі збори виборці з Кулівців і окружних громад висказують своє цовне довіре кандидатові п. Лукашевичеві і з'обов'язують ся словом чести поширити кандидатуру всіма силами... Збори відмежують в контрактадуру п. Центра приходив три рази і за кожним разом не заставав старшини, ба навіть і касиера при касі. Йдуть до сей каси майже самі лизуни, що за порцюю люри дали би й рідину маму. Далі заревіли всі: гроши нам треба, гроши!

По сём промовив Гакман масицькими словами, а всі його поплечники реагували до запиту юрби. „Слухайте, то п. Василько говорить. Єго всюди дуже поважають, а ви не маєте лиця поважно слухати?! Одні до других вочали в голос накликувати. Повстав гамір. Пияки почали ні з сього ні з того сваритися і розходитися. Колуцка пінівся як бісноватий. Гакман плюнув, сів на фіру і без ніяких здобутків, як звичайно поїхав, що аж болото розскакувало ся.

Жидівські збори.

В минувшу неділю, 24. с. м. відбулися в магістральному салі жидівські збори, скликані національним жидівським товариством. На вічі явила ся сила виборців, так що навіть в передовій комнаті годі було знайти місця. Проводив зборами будівничий Боннер. В одногодинний промові пояснив др. Штравхер задачі нового парламенту, що може мати клерикальну і християнську соціальну більшість. Тому є обов'язком всіх вільномудрих виборців спільнот поступати, щоб вибрати в Чернівцях вибраних вільномудрих людей, які би завсідя горячо обстоювали інтереси виборців. В дальшій бесіді піддав острій критиці поступоване малої групи незалежних Жидів, що зібрані праняли окликами вдоволена. „Жидівство краю — говорив др. Штравхер — має без сумніву право, вислати двох заступників до парламенту.“ По бесіді д-ра Штравхера звернувся до виборців другий кандидат на західні Чернівці. В блискучій бесіді дав др. Вейдер перевіг про колишнє і теперішнє право виборче і розяснив теперішню ситуацію в місті і в краю. Промовець зазначив в своїй бесіді, що Жиди аж тоді рішилися поставити свою кандидатуру в західніх Чернівцях, як невдало ся здобути міску групу для жидівського кандидата. Однак бесідник ніяк не може погодитися з поступованем одної частини Жидів, яке може спричинити утрату одного мандату. Бесідник готов зреши своєї кандидатури, коли сего вимагає народний інтерес, щоб його не трапив закид, немов то він вже роздане в суспільноті жидівські. На вічі говорили ще урядник Фінгер, радн. гром. Тріхтер, купець Зайденштайн і редактор Тавбес.

Політичний перегляд.

Уступлення консервативного міністерства в Румунії. Консервативний кабінет Кантакузене з причини аграрної революції подався до демісії. Утворенем нового кабінету занявся провідник ліберальної фракції Дмитро Стурдза. Новий кабінет зложився ось так: Дмитро Стурдза, презідія і заграницні справи; Іван Братяну, внутрішні справи; Еміль Конгінеску, скарб; Спіру Гогерт, публична наука; Антон Карп, рільництво, торговля, промислі і домені; Тома Стеліян, справедливість; В. Г. Морчуц, публичні роботи, і генерал Авереско, війна.

Ситуація в Болгарії. По поводу строгих пра- вительственных заходів побільшається невдоволені опозиції. Законопроект дотично зміни прасового закону викликав в „собранію“ на понеділок засідання завіту бучу. Коли Занковіст Христов почав критикувати предложені, прийшло до формальної бійки між послами більшості і опозиціоністами. Правительственный депутат Йонов, що вразом впорядчиком в Собранію, кинувся на бесідника і потрактував його помочником. Се спричинило страшенну бучу, так, що треба було перервати засідання. На пополудніві засідання в понеділок ухвалило Собраніє новий прасовий закон серед протестів зі сторони опозиції. В неділю відбулися збори радикальних демократів, що мали на цілі запротестувати проти правителством внесеного прасового закону. Склукували вічі колишній ректор універзитету Кінцов і посол Влайков. Збори осуджували в найостріший спосіб поступовання правителства. Бесідники виводили, що правителство бореться вже зі смертю і пробує, драконськими зараженнями ще на якийсь час задержатися при кермі. Промовці завизвали зібрані продовжати борбу су-

проти правителства в найенергічніший спосіб і здій- жати дальші нарушения державного устрою правите- льством, які компромітує край перед чужими державами. Не зважаючи на крики опозиції поступає правителство назначеною дорогою дальше. Також ще на понеділь- ковім засіданні внесло правителство ще другий за- конопроект, який звертає ся проти анархістичних здо- чинів. Членам анархістичних товариств, яких ділане звертає ся проти безпечності життя і маєтку, загрожується строгими карами. Їх засуджене передається на воєнним судам. Дальше має судити воєнний суд осіб, що пробували робити атентати на князя, престоло- наслідника, міністрів, державних прокураторів і судо- виків, як також і комендантів тих військових відділів, що під час заворушень піклуються порядком. Законо- проект прийнято на віторковім засіданні.

Війна в південній Америці. Майже раз-у-раз приходять з південної і середньої Америки вісти про кроваві домашні борги, революції, напади і т. д. Ті домашні сварі, та взаємна, нераз і кровава драка, то насущний хліб тих дрібних держав, котрі не вміють між собою порозуміти ся і витворити нормальні, су- спільно-політичні взаємини. Країні ті визволені з по-чатком XIX. століття з під нерозумної політики Ішварії, опинилися на ненадійно самі без власної традиції, а що гірше, без планів на будуче. Вправді віддалися они загальному ліберальному настрою Европи але не уміли ані над собою працювати, ані в важливих хвилях над собою панувати. Ті країни давно вже стали би здобичею європейських держав, коли би — не Сполучені Держави північної Америки. І нині Німеччина жадібним оком глядить то на Бразилію то на Аргентину, то вкінці на Венесуелу, та знає она добре, що північна Америка не позволить на забережу політику німецького колонізму. Та павілья могутніша від Німеччини Англія не думає о політичній підбою країв південної і середньої Америки і вдоволе ся економічними здобутками. Завдяки цінній Америці ті дрібні краї не боїться ся політичної інтервенції європейських держав. За те тим завзятіше воюють самі між собою. Раз іде їм о границі, другий раз о королії, то знов о народу „честі“, і т. д. Конодікти вибухають несподівано, без приготовання. Такий самий характер має і теперішня війна в Америці між Нікарагуа і республікою Гондурас. Цілою причиною війни є суперечка о кількасот кілометрів лісистої погра-ничної землі. Сей спір тягне ся від року 1863 і не йде тут о якесь великій богатства, лише о почуті сира-ведливости. Республіка Гондурас в тепер цілковито побита, її заняли війска Нікарагуа. Та в те вдаються ся сусідні держави. І так держави Сальвадор, Гватемала і Порт-Ріко стають по сторонах республіки Гон-дурас і організуються в цілі поборення Нікарагуа. З того може ся вивязати довга і завзята війна, бо обі воюючі сторони і чуті не хотять про застановлене борги. З другого ж боку може бути, що страх перед вмішанням Сполучених Держав наклонить воюючі сторони до заключення миру. Поки-що ле ся кров по обох стонах, бо погибло вже кілька тисяч жовнірів.

Вістки із російської України.

Земельне питання на Україні.

Україна, обіймаючи 8—10 південних губерній Росії, через особливі територіальні і історичні умови виробила і тепер має своєрідну економіку і культуру. Се дуже відрізняє її від сусідніх губерній навіть чорноземного великодоскоїского району, з тульськими і мальцевськими заводами із більш культурною велико-російською людністю. Через се і в питаню аграрнім, робітничим і фабрично-заводським Україна мусить шу-кати свою стежку. — Перше питане аграрної справи — се звідки взяти землі? В Великоросії питане про те, у кого і на яких основах відбирати землю, не таке пекуче. Селянство там, здавна примушено шу-кати іншого заробітку, поруч з заходами російського уряду, допомогло фабрично-заводській промисловості стати твердо на ноги. В тих місцях, де народ з землі мало получас, через те одно вже, що там земля не така родюча, фабрик поблизу немає, широко розвину-лися відхідні промисли, фабрики і заводи. — У нас же дакуючи чудовому чорнозему і централізації капіта-лів в інших країнах, селяни майже всі — хлібороби. Для них земля — все. Коли Українець кидав землю, то тільки в крайній нужді і при першій змозі вертався до неї, бо заробити йому, окрім тої ж хоч і панської землі, було нігде. При першій же змозі він навіть прикуповував новий клапот землі. В Полтавщині, на примір через крестьянський банк богато селяни скupили по 10—15 і навіть 20 ділів землі. — З другого боку у великоросійських губерніях земля урядом і панами була захвачена Бог знає коли. При скла-ванню кріпацтва особливо в малородючих губерніях, народ наділяли нею досить щиро. У нас же навпаки. Ще двісті з верхом літ перед сим народ здебільшого дивився на землю, як на „спільну“ власність всіх „трудящих ся“ має на Україні. Землю розхапали ще не так давно або козаці старшини або польський та російський уряд. Польські королі ще 116 літ перед сим роздавали графам Браницьким, Понятовським, Потоцьким та іншим цілі повіти західної України „въ потом-ственное владение“. Сі пані при запомозі російського уряду захопили в свої руки і чинців землі вже після кріпацтва, обезземеливши на одній Польщі до пів мільйона хліборобів. Грабіжка народніх земель в східній

Гакман в Кічерці-Глубоці. Вічний кандидат Гакман, видачи, що у власній шубі не ведеть

комір. Фігура наливає у шклянку пиво, а воно гордо-віто дметься у гору свою піною. Пан починає різати масло, а на малім пальці лівої руки так і грає здо-довий перстень, як би хто кресав з його вогонь. Та ось та сама фігура, що наливає пиво, підійшла до вікна і заслонила його фіранкою. Тоді увагу Варки звернули два панки, що сами вийшли з рестору і голосно розмовляли: „Погадайте“ — казав один — „як дотепно висловився граф Л.: від біда може оборо-віти нас власна сила, від достатків же тільки Божа ласка.“ „Ну, се не новина!“ — казав другий — „таку гадку висловив раніше графа німецький публі-цист Бернс.“ „Ви зараз все лічите не оригінальним“ — незадоволено промовив перший. — Тут вони роз-проціалися, підійшли комірі і розійшлися,

Варці ставали все сумнівіше і сумнівіше. Чи то холодний вітер, чи то дрібний дощ, чи все до купи, але вона почувала себе душі одиночкою. В підвалі стояло: картопля, масло, пан, близкіший перстень; в піввухах чулась розмова тих двох, але все се було, наче не на землі, а десь там, де вона ніколи не була. Було се їй незрозуміле і було се їй навіть вороже, дуже вороже, але незрозуміле. Варка пішла і думала все про свої справи. „Два місяці як поховала чоловіка і в хаті тепер стало пусто. То хоч сварилися, бо пив старий, як пив! — а тепер пусто... Ні слова. Хіба цьвір-кун цілу піч співає, але їй він обрид.“

(Конець буде.)

Україній коїлась серед білого дня на протязі XVIII і XIX століття, від царини Катерини аж до Миколая II-го. На Україні є можливість вказати не тільки внуків і правнуків тих панів, що таким чином перші заняли землю, а навіть батьків їх, а часом і вони самі ще живуть. І як в Великоросії може прийтися си пласти коли не за землю, то за бумаги, під які їх заставлено в чужих банках, — то в нас питане про відібрану землю при докладнім розслідуванні може розвиватися зовсім простіше ніж там. Не менш важні і інші подроби земельного питання — кому і на яких основах віддати землю. В Великоросії та Польщі на пр. де більше-менше розвинена фабрична промисловість, багато робітників може й не захоче промінати свій заробіток на гіркий хліборобський кусень. У нас же призначено більшим числі робочого люду (6—7 міл. по останній земській статистиці) проти 3½—4 міл. Великоросії), в 99 проц. сільського проблематичне не тільки з північної України, а й з великоросійських губерній, претендантами на землю являють ся майже всі сі робітники. Кому ж скоріше дати землю, чи тим, хто не має її, а блукає по заробітках, чи тим у кого є якийсь постійний заробіток і хто давно вже відстав від землі? Хто має більше права на землю в Катеринославщині, чи безземельний український пролетаріат з Полтавщини, чи заробітчани з Курщини та Орловщини, що обробляють сей та інші маєтки вже десятки років за нужденну платню? — Поставити як слід ті питання перед народом українським зможе тільки українська фракція. Докладно обмірковуючи їх на своїх зібрахнях і приходачі до інших фракцій вже із сталими поглядами, українські послані в Думі при обговорюванні аграрної справи зможуть з спокійною совістю захищати інтереси своїх виборців. З численних інших деталів, що відріжняють нашу від інших країн, вказувати треба ще хоч би на дрібну земельну власність. У Великоросії є питання навіть не повстале через те, що там такої власності майже немає. Там часом у нас під впливом інших історичних умов вона вкорінилась досить глибоко, особливо в північній Україні. І хоч на думку послів і буде вона найвищою несправедливістю і дуже навіть некористною, бо може знов зібрати землю в руках богатіших, але знищити її разом з Україні без широкої агітації в масах не можна відмінно.

(За „Радою“).

Київський університет.

Рада професорів видала відозву до студентів з візначенням, щоб студенти стерегли порядку і вчашали на лекції. Наколи-б до 1-го квітня не вдалось довести до того, то університет замкнути до слідуючого року.

Українська мова в російських гімназіях.

Петербургські „Ведомості“ доносять, що міністерство просвіти розіслало до окружних кураторів наукових об'єднань, яким дозволяє на ждане родичів учеників заводити в державних гімназіях науку української мови. Хоч як сей розпорядок російського міністерства видає уступкою дрібного значення супроти 30 мільйонового українського населення в межах Росії, однак его вартість в неоцінена. Ходить лише о то, аби Українці покористували ся ним вповні і у всіх гімназіях, а їх є безліч на Україні, домагають ся заведення науки української мови. Російське правительство признало там розпорядком відрубність української мови від великоросійської і видеро галицьким капелам аргумент, яким они вважали між несъвідомим селянством і запомороченою частиною інтелігенції, що немов то українська мова є „наріччем“, що в роді лемківського або гуцульського говору.

Події в Росії.

Дума.

Остаточно радить Дума далі в салі „Дворянських Зборів“. На останнім засіданні вела ся горяча дискусія о знесенні полевих судів. Промовляли головно кадети. Съвященик Тихвінський закинув правительству, що забуває о Христівій науці. Епископ Ельзій серед горячих оплесків палати спротивився карі смерти і осудив всікі морди і убийства. Проти судів виступили дуже остро соц.-демократи і трудовики. Останні вісти говорять, що Столипін і його кабінет остаточно годить ся на знесене полевих судів. Рівночасно однак півурядовий орган Столипіна „Росія“, стіснені компетенцію Думи до границь, на які не може згодити ся не то лівці, але ціла Дума. В квестії аграрній пр. дозволяє правительство робити Думі тільки поправки в правительственных законах, виданих по розвязанню першої Думи. Ся півурядова декларация викликала велике обурене в її російській пресі, а спеціально між кадетами. „Треба лиш тішити ся з такого поставлення справи, — пишуть „Русскія Вѣдомости“, — бо показує ся ясно, де треба шукати причину можливого розвязання Думи? Є вони не в радикалізмі нової презентації посолської, а в не-конституційнім змаганні Столипіна і його товаришів до задержання влади. Ясне право стоять тут по стороні Думи. Навіть засадничі закони не поганяють відмінних сумнівів що до властивої компетенції Думи, яка може цілковито знести тимчасові укази. Столипін самовільно коментує компетенцію Думи“. Ясна річ, що вся справедливість є по стороні Думи, але ясно теж, що в тім безправнім напорі „Росії“ на Думу

треба бачити початок непорозумінь між урядом, а Думою, із яких може небавом вийти велике прикартування для всієї Росії.

Порозуміння Столипіна з кадетами?

Деякі часописи містять відомості, що між кадетами і Столипіном прийшло до порозуміння — і то на сідуючих точках угоди: кадети зрикають ся реформи аграрної, зрикають ся на якийсь раз жадані рівноправності народів і мають поширати заграницьну державну позичку. Натомість мають кадети дістати чотири теки міністерські: рільництва, освіти, торговлі і справедливості.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. марта 1907.

Особисті вісти. Посол Николай Василько відвідав вчера до Відня.

Польсько-єзуїтське фарисейство в справі університету. Сей час по недавній величезній демонстрації нашої молодіжі і її голодувці заговорили польські часописи, що Поляки нічого не мають проти оснований осібного українського університету, а виступають лише проти утраквізациї теперішнього університету львівського. Коли Українці заявили, що они якраз не утраквістичного а українського університету жадають у Львові, здавало ся, що справа єо ipso вже поладана в галицькій опінії. Та так вони не є. Марою утраквізму Поляки лише страшили свою суспільність, щоб її зворобити проти властивого нашого постулату, — а відтак такими своїми соловідними заявами хотіли они зачитати опінію європейську, яка нараз звернула ся проти Поляків. Тепер вже, коли справа університетська хоч трошечка, як здається їм, притихла, Поляки явно і ясно кажуть, що они і на основане самостійного українського університету не пристануть. Пишеться краківський „Czas“, орган польських панів, а радується тим „демократично“ „Slowo Polskie“. Гарна компанія і гарна льгота тамораль їх поступування! Не знати лиш, чого вони тим довоюють ся?

Русії кандидатури в Галичині. „Народний Комітет“ затвердив слідуючі дальші кандидатури: 1. на округ Дрогобич, Старий Самбір, Турка на посла о. І. Яворського, сойм. посла, а на заступника А. Старуха; 2. на округ Золочів і пр. о. І. Зельського; 3. на округ Ярославів і пр. на посла адв. д-ра Д. Стажуру, а на заступника проф. Янева; 4. на округ Скалат, Гусятин і пр. первім кандидатом на посла ред. М. Петрицького а другим судію І. Кивелюка. Заступником первого має бути о. Чачковський; 5. на округ Долина, Калуш і пр. поставлено і другого кандидата, о. Богачевського (першим є проф. Ю. Романчук).

Американсько-російський еписком. Наспіла з Риму чагда вісті, що о. Сотер Ортицький ЧСВВ, бувший ігумен василіанського монастиря в Михайлівці, вістив іменованій еписком в Сполуках Державах північної Америки. Новоіменований еписком є чоловіком в силі віку, незвичайно інтелігентний і взагалі відзначає ся гарними прикметами ума, серца та характеру, а при тім є він щирій та съвідомий Русин-Українець і горячий патріот, одним словом наш чоловік. Тим чином адіксими ся від давна підношенні домагання Русинів що до американсько-російської Церкви, а сповнили ся в спосіб як найкрасший — мимо того, що угорське правительство старало ся обсадити се місце яким мадираном.

Регуляція платні черновецьких учителів. Після поголосок в часописах задумує черновецька рада громадска в такий спосіб усунути біду місіх учителів, що їм призначається підвищене дорожняного додатку 100 К річно. Се однак не було б ніяким подішвиднем долі місіого учительства, коли зважимо на його малу платню, що стоять навіть позаду платні сільського учительства а також зі згляду на дорожнечу, що відбивається некорисно серед всіх верств суспільства. В неділю, 24. с. м. відбулися збори черновецьких учителів, де обговорювалося новою регуляцію платні місіх учителів при узглядненні згаданої поголоски. На зборах явилося майже все учительство місіє і всі бесідники зазначили, що таке поладнане сприяння буде би простою наругою, провокацією учительства. Принято резолюцію, в котрій постановлено бажання і жалі місіого учительства виказати на зборах і апелювати до населення. Переведенем сеї постанови має заняться екзекутивний комітет черновецького місіого учительства, який має незабаром афішами скликати збори. В сей чілі відбуде комітет засідане в п'ятницю, 29. с. м. о 6-їй год. вечором.

Покараний чернечець. В Неаполю відправив сими дніми патер Дего молебень за упокій душі недавно помершого поета Йозуї Кардучного. При тім виголосив він з мовницею вправді не гимн до катані, але кілька не конче побожних уступів з „Odi Barbare“ і старав ся свое літературно необразоване стадо познайомити з красою кардучскої творчості. Наслідком сего поступку буде, що клерикальна преса підняла великий крик і пана мусів мудрого пароха усунути.

Нілько є всіх академіків в Австрії? Найдавніші урядові справоздання із статистики поодиноких університетів подають такі числа студентів у зимовім півріоці 1906/7. р. У віденському університеті було 8505 студентів, в інсбрукі 1092, в граці 2030, в німецькому університеті в Празі 1610, в чеському університеті в Празі 3961, у львівському університеті 3672, в краківському 2909, а в черновецькому лише 799. Всіх отже студентів, записаних в зимовім півріоці м. р. було 24.578.

З суду. Місто-президент краєвого суду ц. Артемович удав ся до Станіславів в цілі інспекціоновання тамешнього суду повітового. — Судовий адвокут Павло Устинович в Чернівцях, який в вищім суді у Львові зложив судеський іспит, зістав придбаній до повітового суду в Боянах.

Студентські збори. 27. цвітня відбудуться на всіх університетах Австрії студентські збори в справі признання юдівської народності. На днівнім порядку буде стояти енунціяція, яку має ся післати до міністерства просвіти. Тому що ходить тут о однодушніх поступованнях по всіх університетах, то відбудуться ся також і на тутешнім університеті студентські збори в сій справі.

Адвокат, що визириє згарни. У Відні вичерпено адвоката д-ра Немечка з лісти адвокатської. Головна причина має лежати в тім, що д-р Немечек прогрішив ся через збирани цигаретових згарнів. Віденська камера адвоката уважає збирання згарнів за порушення станової частини цілого адвокатського стану і найвищий трибунал мусів усунути адвоката. Багато съвідків доказало, що д-р Немечек збирав згарни по дорогах, коридорах і т. д.

Індіанці на поєдинку. Американські часописи оповідають про поєдинок, що відбувся між провідниками Індіанців з племені Утаг. Поєдинок звісний в них під іменем „Муг-Вова“ і обходить ся з великою съвіточністю. Принадлежні до племені призивають ся сцені в воєннім зборі. Оба противники тягнуть жереб; хто програв, того приважують за праву руку, а хто виграв, за ліву до того самого дерева. По тім дістає кожий з них наострений ніж. І тепер оба противники кололи ся ножами. Борба тривала лише хвилину, бо вже по кількох хвилях втратили оба противники притомність наслідком многократного поранення. Оден з противників умер слідуючої днини.

Із штуки і літератури.

Другий квартальний попис в муз. школі ім. М. Лисенка. В неділю, дн 24. с. м. о год. 3 із попол. відбувся в великій сали „Народного Дому“ другий квартальний попис учнівків „Музичної Школи ім. Миколи Лисенка. Одна з присутніх вістів нам рецензію на сей попис, яку отримав в перевідкладі подаємо: „В неділю 24. марта відбувся ся попис учнів музичної школи ім. Миколи Лисенка. Сим разом виступила школа лінз з учнівами відділу фортепіанного і сольового съвіту вже розіхали ся на съвіта, тож їх продукції відпада. Попис сей дав на году пізнати із знаменитих продукції деяких учнів, відділу фортепіанового (якого провід лежить в досвідчених руках панні Г. Бухер, що і власною грою здобула собі заслужену славу і увагу в Чернівцях), що ся учителька уміє проводити учнів через початкові поняття в той спосіб, що продукції навіть учнів із найнижшого відділу викликають відтак заинтересовані слухачів. Відділ фортепіановий має 8 клас з котрих 1-ша розідає ся ще на два пізвідділи іменно висший і низший, що уважає ся класом приготовлюючою. Із за того, що школа донерва 3 роки існує, то найстарші учні належать до III. класи. Дуже користно було для загального вражіння, що кожда учніца продукувала ся лише коротким твором, через що слухачі не умчали ся і за інтересовані тривало аж до кінця, де як раз найкрасші продукції наступали. Розводити ся над поодинокими продукціями займило би за богато місця, бо загалом кожда з них заслужувала на похвалу; особливо продукції учнів III. класи, межі яких визначила ся найбільше Г. Ерле, могли збудити гадку, що в отсій розвиваючі ся Музичній школі ім. Миколи Лисенка виростає дуже небезпечний конкурент для школи „Musikverein-y“. — Ф.

Центральний ком. виборчий просить, щоб сей час надсилати із всіх округів точні дати із виборчих ліст, кі

